

Ierosināta lieta par normas, kas slēgtā cietumā ieslodzītai personai neparedz tiesības īslaicīgi atstāt ieslodzījuma vietu saistībā ar tuva radnieka nāvi, atbilstību Satversmei

Satversmes tiesas 3. kolēģija 2019. gada 13. decembrī ierosināja lietu “Par Latvijas Sodu izpildes kodeksa 49.² panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta otrajam teikumam un 96. pantam”.

Apstrīdētā norma

Latvijas Sodu izpildes kodeksa 49.² panta pirmā daļa noteic:

“Notiesātais, kas sodu izcieš daļēji slēgtā cietuma soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē, atklātajā cietumā vai audzināšanas iestādē nepilngadīgajiem, ar rakstveida iesniegumu brīvības atņemšanas iestādes priekšniekam var lūgt atļauju īslaicīgi atstāt brīvības atņemšanas iestādes teritoriju līdz piecām diennaktīm sakarā ar tuva radnieka nāvi vai smagu slimību, kas apdraud slimā dzīvību.”

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta otrais teikums: “Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.”

Satversmes 96. pants: “Ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc tādas ieslodzītas personas pieteikuma, kas izcieš brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējā pakāpē. Apstrīdētā norma neparedz tiesības notiesātajam, kas sodu izcieš slēgtajā cietumā, īslaicīgi atstāt brīvības atņemšanas iestādes teritoriju saistībā ar tuva radnieka nāvi.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma nesamērīgi aizskar viņa tiesības uz privāto dzīvi, jo tajā noteiktā ierobežojuma leģitīmo mērķi varot sasniegt ar pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, piemēram, individuālu vērtējumu, lemjot par atļauju ieslodzītai personai īslaicīgi atstāt ieslodzījuma vietu. Turklāt iespēja pēdējo reizi redzēt savu cilvēku un atvadīties esot tik svarīga, ka tā neesot attaisnojama ar abstraktu un vispārīgu sabiedrības interesi pēc drošības.

Apstrīdētā norma arī pārkāpjot diskriminācijas aizliegumu uz dzimuma pamata. Sievietēm, kuras notiesātas par tāda paša smaguma nozieguma izdarīšanu, būtu tiesības lūgt atļauju īslaicīgi atstāt ieslodzījuma vietu saistībā ar tuva radnieka nāvi. Šāda atšķirīga attieksme pēc dzimuma neesot samērīga, jo pastāvot alternatīvi līdzekļi leģitīmā mērķa sasniegšanai un šāda atšķirīga attieksme neesot sabiedrības interesēs.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2020. gada 13. februārim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2020. gada 13. maijs. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētājas palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830749, 26200580